

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.5. Concio fiat in templo, quò Deus & prædicator conueniunt. Sicut in petra Oreb, & declarat Salomon.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

Hoc recurre propugnaculum, huic tutus innite-
re fundamento. Doctrinæ videlicet S. Ecclesiæ,
fundatæ supra petram firmissimam Petrum con-
tra quam nihil potentissimæ inferorum portæ
preualebunt.

Gen. 22. 11.
VII.
Intellectus
ligandus vt
pullus
ad vineam
Ecclesiæ.
lib. 12
contra
Faust.
c. 42.
lib. 2. c.
1. tra. 1.
da. 1.
21.
VII.
Alia lin-
gua lo-
quendū.
Ioann. 3.
1. Cor. 2. 6.

Huic conuenit, quod Iacob ait, benedicens fi-
lium suum Iudam in quo Christum præuidit, de
quo prælagit ab initio regni eius & cæteris, quæ
in Christo fuerunt: *Ligans ad vineam pullum suum,*
& ad vineam, *O fili mi, afinam suam:* Filio suo lo-
quitur. *O fili mi,* nihilominus quasi tertio loquitur:
de Messia namque uacillabat. Notum est, in-
quitur SS. Patres, pullum indomitum signare
Gentiles, & afinam Iudæos. Hoc singulariter le-
quitur D. August. omnes saltabit: *Erit expectatio
gentium,* Vt ipse legit: *Alligans ad vineam pullum
suum, & cilicio pullam afinam alligans religans.* Ita
quoque D. Cyprian. *Deligans in est religans,* vt no-
tat Rupertus, vnam vineam, vnum palmitem, vnam
Ecclesiæ. Ad viam ligat, & religat pullum in-
domitum ac syluestrem, intellectum Gentilem
resolutioni Ecclesiæ, & carnis iumentum præui-
tentia: hæc est enim, teste D. Augustino, quam
Dei lex prædicabat. *Pœnitentiam agit:* D. Cyprian.
ita legit: *ad helisem corrigis Pamelus ad Isaac,*
& ait quod in Gen. 2. *est pampinus:* sedes Apo-
stolica in petra solida pampinus fructuosus, hic
liga ut ad vineam, & ad pampinum, ad rupem,
summu scilicet Pontificem.

Hoc Primum huic captiuo faciendum, com-
pedes illi sunt iniiciendi. Secundum autem de ter-
ra sua ad peregrinam deducatur, vbi nouum audi-
at, & non intelligat idioma. *Lingua quam non
nouerat, audiat.* Quænam est hæc terra, nisi tem-
plum Dei sanctum, terra extra mundum: sic enim
conueniret esse templa vbi nihil eorum esset, quæ
mundi sunt, nihil terre: sed cœlestia tantum, &
diuina. Hic diuersa placet lingua & ei, quæ mundus
loquitur, valde contraria tibi loquendū est. Quod
mundi est idioma? *Qui de terra est, de terra loqui-
tur,* ait Domini præcurser Ioannes Baptista. Do-
cet, vt viuas, delitiosè laudèque te habeas: vt ma-
gnum fias, te ipsum exaltes, nec ab alio contem-
ptaris: vt omni studio coneris, quatenus diuitias
accumules, decipere pauperem; itaque conclu-
das horrea, vt autem te ipsum extollas alius, aliu
deprimas inferius, &c. O quam terrena est hæc
lingua. Alia longè est illo, quam in alia audire de-
bes regione, lingua est cœli, lingua est Dei, quam
nec mundus intelligit nec comprehendit. Audiamus
D. Paulum: *Sapientiam loquimur inter perfe-
ctos, sapientiam autem non huius sæculi, neque prin-
cipum huius sæculi, qui destruantur, sed loquimur
Hieron. Bapt. de Lanza. Tom. 111.*

Dei sapientiam in mysterio, qua abscondita est, &c.
quam nemo Principum huius sæculi cognouit, &c.
sed sicut scriptum, &c. quod oculus non vidit, nec au-
ris audiuit, nec in cor hominis ascendit, &c. Quia in
morte vita est, & in tribulatione quies, & in
Cruce gloria, & in paupertate non estimabiles
diuitiæ. O loquelam in mundo nunquam intelle-
ctam. In illa loquetur tibi Deus *In loquela labij, Isa. 28. 11.*
& lingua altera loquetur ad populum istum. no-
bis prædicit Isaias. Cum igitur nouam sis audi-
toris loquelam, nouum idioma non frequentatum
in mundo nequam intellectum, expedit, vt ad
illud percipiendum de mundo egrediatis, & ad
templum festines, cœli domum, Deique habitacu-
lum.

**S. 5. Concio fiat in templo, quò Deus & prædi-
cator conueniant. Sicut in patra Ore, & de-
clarat Salomon.**

Congruæ sunt hæc rationes, attamen princi-
pior ea est, quam expendit D. Cyprian. in *Lib. 4. in*
hunc locum, & egregie declarat D. Greg. *Ioannem*
nec non prænotauit D. Aug. Vt autem eam ex-
ponamus supponendum est id, quod SS. illi *Lib. 29.*
Patres docent, præclarum in hoc officio prædica-
tionis Evangelicæ latere mysterium, diuinumque
documentum. Vnde patet quòd propius locus *Tract. 29.*
prædicandi docendi, *Euangelium sit templum.* in *Ioan-*
Manifestum est, & heri probauimus, templum nem.
esse domum Dei, in qua domum suam habeat, *Ps. 130. 5.*
singularemque præsentiam. *Dominus in templo* vide *sup.*
Sancto suo, Dominus in cælo sedes eius, cecidit Da-
uid. Duo loca propria sunt diuinæ præsentia: *cc. 8. 6. 7. 8.*
lum & templum: in cælo tribuit gloriam, & in *Deuter.*
templo gratiam. *Pleuo ore templum appellat*
Deus domum suam: *Domus mea, domus orationis* *1. Cor. 3. 7.*
vocabitur.

Vt autem concio auditori conferat vtilitatem
non sufficit Prædicator, licet sit D. Chryso-
stomus, D. Augustinus, nec ipse D. Petrus, vel
D. Paulus: sed etiam necessario & principaliter Deus &
Deus requiritur. Et ratio est, auctore D. Gre-
gorio: quia homo constat animâ & corpore, tor simul
auribus animæ & corporis. Prædicator verbis operatur
corporalibus aures pulare potest corporis: at-
tamen solus Deus est, qui potest animæ auditui
insinuare, cordi quoque loqui interiori. Et hoc, in-
terprete D. August. insinuat Apostolus: *Neque*
qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui
incrementum dat Deus. Potest equidem agricola
semen terræ commendare, potest irrigare, sed

vt ipsum in terra radices figat, ac germinet, o-
pnus est cœli, solis, ac ipsius Dei, ad quod ascen-
dere nequeunt studiosi manus agricolæ. Itaque
necessarius est concionator, qui semen auribus
iniiciat: at tamen magis necessarius est ipse Deus,
qui efficiat, vt penetret, germinet, & interiori ani-
mæ, cordisque. finibus excipiatur. Quocirca pari
vnoque passu progressi debent Ecclesiastes, auri-
bus prædicando corporis, & Deus in anima iustus
operando.

II. Huius mirabile propono vobis symbolum; hoc
quod Deus Moyfi decreuit, cum prima vice a-
quam populo poposi sitienti: Cui Deus, placet
ex animo, aquam tribuam, quæ de petra scaturiet:
porro hoc volo, vt pariter eo ego itaque præce-
damus. Tu virgâ munitus petram ascendes, ego
vero super eam stabo, dumque tu petram exte-
rius virgâ percusseris ego mollesciam duritiem
eius interius, eamque præparabo, vt fons sit ver-
rimus, aquasque effundat limpidissimas. *En ego
stabo tibi coram te supra petram Horeb, percu-
sisque petram, &c.* Quis hoc non admi-
retur hieroglyphicum, & non minore stu-
pore declarat in eo quod D. Lucas nobis alle-
git: quod Deus Paulusque congradiabantur,
ad effectum fructuumque prædicationis: Pau-
lus etenim linguæ suæ virgâ percutie-
bat, loquendo corpori; Deus autem stabat
supra petram, animam emolliens. Vnde ait, quod
Act. 16. 24 prædicante Paulo aperuit Dominus cor mulieris, vt
Act. 13. 48 intenderet ipsi quæ à Paulo dicebantur. Licet autem

III. Paulus pluribus prædicaret, verbum in ijs saluta-
rem solummodo fructum operabatur in quibus
loquente Paulo ad aures corporis, Deus in auri-
bus animæ operabatur, velamen de cordis oculis
Paulo. auferendo, vt liberè viderent & cognoscerent diui-
na mysteria ac supernaturalia fidei, illisque in a-
nimam suam liberum darent ingressum.

IV. Et quantum conijcio D. Lucas Euangelista
vult illo verbo *Aperuit* ingeniosè spectare voluit
illam historiam, quam Spiritus S. de Agar enarrat,
eodem vtens verbo. Eliminavit Abraham Agar
ancillam cum filio suo Ismael de domo sua ad
instantes preces vxoris suæ Saræ: Videbat enim
Ismaelem cum filio suo Isaac ludentem. Vtrum-
que acerbis exturbans, Abraham matri concessit
panem & virem aquæ: eo quod deserta illa es-
sent aridissima & aquæ penuria maximè labora-
rent. Illis deserta peragitantibus, defecit aqua,
quocirca puer siti exarscens clanguit, quem
mater vt mortuum æstimans ad arboris vmbriam
deiecit adhuc spirantem: dicens fili mihi, tace,
defecit mihi animus, quo te præseus videam

expirantem: *Non videbo morientem puerum.* At
illa longius processit tota lacrymis infusa, filium
lugeus vt defunctum: puer autem ad Domi-
num conuersus lacrymosus poposcit salus vi-
tæque remedium. Hoc quippe sensu declarat
Caietan. verba S. Scripturæ. Exaudiuit Domi-
nus pueri fletus, qui pullos coruorum à parenti-
bus desertos in nido clamantes audit, & in
persona Angeli matri apparet Agar, illi loqui-
tur, mactam f. latu, oculos illi aperit, vt
fontem videret sibi propinquum, *Aperuit oculos eius, quæ vult puteum.* Aquæ fontem illum
Angelus non creauit, multis etenim annis ibidem
aquas effuderat, eratque notissimus eo quod
illum Abraham à multo tempore, adagnandis
gregibus effoderat, de quo non leues obortæ
fuerant iræ inter famulos Regis Abimelech
& Abraham, teste ipsa Scriptura. Quomodo ipsa
Agar alias ad locum illum diuertat, quando
ab amnis aliquot de domo Abraham fugam arri-
piit, domine suæ Saræ patienter non sustinens
reprehensiones: cum enim esset Ægyptia per
regionem profecta est Ægypti; illasque peram-
bulans solitudines, ad hunc lassa substituit puteum,
cumque hic moram traheret apparuit illi Ange-
lus in persona Dei illi acclamans. Agar quo va-
dis? A tacie Domine mæ Saræ fugio. Heu te
miseram, aberras, denias, reuertere, & te ipsam,
vt ancillam decet, humilis illi subterne, & ego
te deducam, tibi ero propitius. O Domine
mi, respondet illa, immensas tibi refero gra-
tias, quod me dignatus es immmerentem co. lo-
lari. Hoc illis indicatur verbis. *Tu Deus qui vi-
disti me.* Et in gratam tanti beneficij memoriam,
referente S. Pagina. puteo illi conuiuium nomen
imposuit: inscribens: *Puteum viuens & videns.*
Hæc duo nomina, si D. Chryostomo credi-
mus, *viuentis & videns* Deo ascripsit: veram
eius confessam diuinitatem ad exclusionem ido-
lorum, & eorumque gentilium, qui nec mor-
tui viuunt, nec cæci vident: q. d. Deus qui om-
nia videt, & omnibus prospicit. Itaque non so-
lum puteus erat publicus, sed illum iam noue-
rat Agar: qua ergo ratione nunc illi adeo vi-
cina, nec illum detegit, nec videt, nec aquas
inuenit? Tollit hoc dubium D. Chryost. &
prius annouerat Orig. illum Abraham puteum
significare S. Scripturam, supernaturalia diuina-
que mysteria, quæ Deus in huius mundi deserto
clarius aperuit, cuius aquæ adeo præcellentes
sunt ac cælestes, vt licet præ oculis illas habeas, il-
las intuearis, & de ore prædicatoris percipias:
illas at tamen nec agnosces nec videlis, nisi
diuini

Gen. 21

16.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

23. Minā suā Dominus misericordiā tibi oculos,
 sicut Agar, aperiat. *Aperit Deus oculos eius, quia*
 24. *vidit presunt aqua, testatur Spiritus S. Quia*
 25. *nihil presunt oculi aperti (assurat D. Chry-*
 26. *lost.) ante supernam visionem. Quam dilata-*
 27. *tatos apertolque Indri habent oculos, S. le-*
 28. *gentes scripturam quam ita coram se apertam*
 29. *habent, sic vt dixi: Dauid: Mensam coram coram*
 30. *ipsis: Nihilominus oculos sic habent obtecta-*
 31. *tos, vt eos esse dixeris, obuelatos. Vltim n possit*
 32. *est super cor eorum, asserit D. Paulus. Misericor-*
 33. *dia Dei imputandum est, ait D. Lucas Euange-*
 34. *lista, quod Paulo Apostolo predicante. Apo-*
 35. *stoli Dominus cor eorum, vt intenderent ist, qua à*
 36. *Paulo dicebantur.*
 37. *Egredia sanè instructione dixit hoc Spiritus S.*
 38. *verbis sibi proprijs quibus predicatorem instruit,*
 39. *etique formam præscribit procedendi. Sic ordi-*
 40. *tur: Sapientiam antiquorum exquirat sapiens, Et in*
 41. *Propheis vocabit: narratiōem virorum nominatio-*
 42. *rum conferuabit: Et in versibus parabolarum si-*
 43. *mulis inuabit. Duobus (inquit) indiget Ecclē-*
 44. *siastes, diligenti studio, & multa oratione. Pri-*
 45. *mo diligens grauiumque studium: etenim*
 46. *illi cōuenit esse sapientem. sapiens sermo Presbyteri*
 47. *(scribit D. Hieron. Nepotiano.) Scripturarum le-*
 48. *ctione conditus sit. Nolo te declamatorē esse, &*
 49. *rabulam, garrulumque sine ratione, sed mysterio-*
 50. *rum peritum, Et Sacramentorum Dei tui eruditissi-*
 51. *mo, Perpende quod nolum dicat, eruditum ablo-*
 52. *lutē, sed in gradu superlatiuo, eruditissimum.*
 53. *Munus non est facultas, sed sapientum præ-*
 54. *dicare. De hoc eleganter disseit D. Gregor.*
 55. *Nazian. probatque prædicatorem eā debere do-*
 56. *ctrinā præcellere, vt cunctos antecellat: omni-*
 57. *b s enim debet vt magister Dei verbum propo-*
 58. *nere; quod congrua similitudine confirmat sa-*
 59. *pientix; quā quis pellere deberet, cui munus*
 60. *incumbet sapientix alendi animal centum ca-*
 61. *pitibus totidemque oribus monstrum inferne,*
 62. *quorum vnumquodque proprium sibi requireret*
 63. *alimentum: Corripientes omnem hominem (ait Apo-*
 64. *stolus) vt perfectum exhibeamus omnem hominem*
 65. *in Christo Iesu. Quantā sapientia deberet eo ius*
 66. *ille præcellere cui præciperetur vt cibum mille*
 67. *hominibus præpararet, quorum singuli suos habe-*
 68. *rent appetitus singulares, palatumque differens,*
 69. *imo etiam vni alteram contrarium?*
 70. *Ad hoc officium prædicator assumitur ali-*
 71. *mentum tantæ hominum varietati præparat, sin-*
 72. *gularum se guttibus accommodat, placeat di-*
 73. *uitibus, pauperibus, sanis ac infirmis: nobilibus*

ac vlgaribus: sapientibus & ignorantibus: uiris
 ac mulieribus: adolescentibus & senioribus.
 Idcirco præmonet Apostolus Paulus discipulum
 suum Timotheum: vt officij sui perpenderet
 grauitatem quia ex Dei verbo proponere cibum
 debebat tam multis ac multigenis, quot sunt
 auditores, appetitibus erogauidum. *Sollicite cu a 2.1.*
te ipsum probabilem exhibere Deo, operarium in-
confusibilem, recte tractantem verbum verita-
tis. In Græco legimus: Recte fecerant, diuiden-
tem verbum Dei. Indulgeat mihi Deus: quanta
requiritur hic sapientia, quatenus id quod dicitur
omnibus pro voto placeat? Difficile, imo impos-
sibile (testatur D. Hieron.) est placere omnibus
non tanta uultuum, quam a sementiariū diuersitas
est.
 Prosequitur hoc argumentum perdoctē D.
 August. & expendit, quod in S. Literis præ-
 dicare vocetur erudire. *Eruditauit cor meum &c.*
Memoriam suauitatis erudiebant; I cet enim voca-
bulum esse videatur indecens, mysticam tamen
habet significationem: ad erudendum eorum necesse
est primum, vt stomachus abundē repleatur, de
cuius plenitudine ructus procedit. Prædicare est
euacuate, & vasa sunt prædicatores, per quæ di-
uina liquor effunditur sapientix: hinc autem
concesso, oportet ipsi prius illa repleantur: Esse
debet (inquit) prædicator reum, non ve borum.
In isto sermone malit placere rebus, quam uerbis,
ne existimet diu melius, nisi quod dicitur: uerum
nec Doctōr uerbis sermō, sed uerba Doctōri. Hoc
uarijs S. Pagina locis confirmat quæ de-nt Præ-
dicatorem esse debere doctissimum vt talis an-
tem euadat quid factū opus? Hoc tibi declara-
bo. Septem statuit gradus per quos ad ueram
debet ascendere sapientiam, præsertim autem
illos, in particulari (inquit) ubi dicam. Primo
diligenter studere, multo tempore, multa ora-
tionē, & attentionē, multo labore, multis
vigilijs, indicatis (ait) per oleum: hoc quippe
consecratum ferebatur Deæ Mineruæ, Deæ sa-
pientix; proinde talis sit: Cui oleum necessarium
sit, plusquam uinum. Quorundam hic error fuit,
qui erudierunt, Prædicatorem assiduis non
debet vacare studijs: iam enim Christus
prædicatores suos ad hoc onere studiorum
absoluit, dum illis promittit: Nolite cogitare
quomodo aut quid loquamini: dabitur enim uobis
illa hora quid loquamini. Et hoc cetero lapsi s
est Natalis Episcopus Salonicensis: cui literas
dedit D. Gregor. Papa, exponens illi locum
hunc intelligendum de tempore persecu-
tionis

Pl. 68.
 Heb. 9.
 Eccl. 39.
 VII.
 Duo sunt
 prædica-
 tori ne-
 cessaria:
 studium
 & oratio.
 D. Hier.
 Epist. 2.
 Nepotia.
 To. 1.
 Apostol. 1.
 Pl. 6. & 11.
 VIII.
 Prædica-
 tor om-
 nibus sa-
 tisfaciat.

D. Hier.
 L. 2. in
 1. Jo. in
 Proc. in.
 Tom. 5.
 D. Aug.
 L. 4. de
 Doct.
 Christ. 8.
 16. Tom. 3.
 1. Jo. 4. 1.
 Pl. 144. 7.
 Eodem
 L. 4. c. 18.
 L. 2. c. 7.
 L. 18. de
 Ciu. c. 9.
 IX.
 Error est:
 quod
 prædica-
 tor non
 debeat
 studere.
 Matt. 10.
 19.
 L. 2. Epist.
 37.

brauit vt eleuaretur, & figeretur in altissima parte Gigantis, fronti scilicet imprimeretur. Inuere Roma Petri, Andream in Achaia, Thomam in India, Bartholomeum in Armenia, Philippum in Frisia, Matthæum in Ethiopia, & ceteros omnes. Hoc modo de mundo victoriam retulit illustrissimam. Et hic: *Lapides sancti eleuantur super terram.* Sic hoc exponit D. Cyrillus Alexandr.

Porro iam fide sua predicata, iam crucis vexillo per mundum sublimis erecto, iam firmis radicato Euangelio vult ac decernit, vt contra inimicos bella moturos, hæreticos, ferocique peccatores, sit qui illos prælio lacessat, se illis acie fortius opponat, eorum retundat vires, illos aggrediatur. Sunt illi Doctores; suæque Ecclesie; radicatores. Vt autem illi valeant in arenam descendere contra immuros illos inimicos aduersarij, mandat institui gymnasia, in quibus ars addiscatur præliandi: sunt autem illa in quibus S. Litteræ præleguntur: nec hoc satis, insuper hoc mandat, vt ad Ecclesiam suam arma deserantur Gentilium, hoc est, scientiæ naturales: illis etenim omnibus munire se debet & armare prædicator Ecclesiasticus: illisque addiscendis, non modicum impendere studium, hoc

Di. de a. do. 98.

XIII.
Classes studiorum cur instituantur.

L. 2. de do. Chrif. per totum.

14.

App. 2. 6.

XIV.
Prædicatores vt Angeli tuba concinnant, sed prius ad hoc se præparant.

In Pass. p. 2. c. 4. Ho. 11. in Eccl. 1. Epist.

derit virtutum, vigiliarum studiorumque altissimum. Itaque necessario requiritur diligens studium indefesse libros Sanctorum reuoluendo, in quibus vera sanaque latet sapientia. *Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens.* Antiquos vocat Apostolos, & SS. Doctores; de quibus dicitur: *In antiquis est sapientia.*

Semper aduersarius fuit Spiritus S. eiusque fides Catholica, nouitarum. Fides est antiquissima, & antiquissimus debet esse Christianus, præsertim in non admittendis nouitatibus. Similiter antiquos appellat qui sectantur antiquitatem, illicque agglutinati procedunt, licet sint moderni. Numquam tibi placeat modernus, qui suis se contendit extollere nouitatibus, & à communi sensu, idiomate, terminisque antiquorum se ipsum segregare. Illis stude, & eorum in hære doctrinæ, primo Apostolorum, deinde illorum SS. Successorum D. Clementis Papæ, D. Clementis Alexandrini, D. Chrysostomi, D. Basilij, D. D. Hieronymi, D. Ambrosij, D. Augustini, D. Thomæ, &c. O quam sapiens cum illis eunderes, & si tuum principale, ac fundamentale studium esset S. Scripturæ lectio. *In prophetis vacabit.* Prophetæ vocat Scriptores sacros, illis vacandum, illud studium totis medullis amplectendum: hoc enim est *vacabit.* Si Platonem inuixeris, Aristotelem, Cicéronem, Virgilium, aliosque profanos Auctores (inquit August.) per transennam & leuiter, fiat sicut in prædic bel-laria, poma, pyra, nuces, &c. De quibus nullus erigitur mullus, quia nec ad paltum sumuntur, sed ad excitandum appetitum. Quia vero S. Scripturæ libri obscuriores sunt, non solus illos peruoluat, sed SS. Patribus inmixis, qui illam explicant & interpretantur. Hoc enim signat: *In versutis parabolarum simul inuolbit.* Ne tran-seas illud simul. O quam fausto fidere sacram interpretatur Scripturam, prophetiam Isaia: vel Hieremiz; abscondita legis antique sacramenta, nouaque sacra mytheria, verba S. Evangelij, D. Pauli aliorumque epistolæ, qui illa conatur explicare D. Augustino, D. Hieronymo, D. Gregorio soluta? Quam securè progreditur talibus nifus baculis talibus adiumentis? Nullo sec uris, quam ille qui flumini inpreditur rapidissimum, fulcramento inmixis quod manibus in sui sustentaculum gestat. Quo vadum pesseretur, vbi nam tutius figat pedem, ne demergatur.

Ad hoc quantum requiritur studium, plures *In Proli.* sunt reuoluendi SS. Libris vt probat D. August. *brorum de* quos ea mente compoluit, vt prædicatores in doctrina strueret; quamuis enim, vt diximus in exordio *Christi.*

XV.
Antiquitatem habendum.

XVI.
S. Scripturæ & Patribus studendum.

In Proli. brorum de

Evangelij, noluerit Dominus, vt Apostoli, primi predicatorum librorum lectionibus, studijque incumbere, nec quae dicturi erant praemeditarentur, quia tunc temporis hoc ratio inuadebat, imo aliquoties quosdam viros nullo praeuio studio ad tantam extollit sapientiae claritatem, vt summa cum laude & animarum salute concionentur, vt exemplo patet in D. Antonio (probat idem D. Aug. & addere possumus Seraphicum Patrem S. Franciscum) porro hoc magis commune est, adeo necessaria esse praedicatori studia, vt tentaret ille Deum, qui vellet, vt illi Deus, nullo praemisso labore studiorum, sapientiam infunderet eminentiorem.

XVII.
Studijs
oratio.

Secundo: non minoris refert longa perpetua feruensque mentis oratio, quocirca subiungit Spiritus S. *Aperiet os suum in oratione, & pro delictis suis deprecabitur.* Non est hoc opus, quod aggreditur praedicator, cui exequendo solus ipse sufficiat. Diuino indiget auxilio, opus illi est, vt Deum sibi lateralem habeat, & propitium qui suo subueniat illi subsidio. Proinde hoc in primis agat Praedicator iam verbum populo propositum, humilise det feruentique orationi, diuinam sibi dari postulet gratiam, Dei fauorem, illum sibi socium ad precetur, ille succurrat, ille cor linguamque suam moderetur. Appositè respicit D. Chrylustom. sciatas actiones ab Apostolis institutas. Narrat Evangelista Lucas, quod crescente numero fidelium, creuerunt etiam occupationes ministrorum altaris, & communicandi Sacramenta anxia sollicitudo. Conueniunt Apostoli, coramque fidelium conuocant multitudinem: cui hoc proposuerunt: Fratres mei fieri minime potest, vt ministerio praedicationis gauiter vt decet, insistamus, si nobis pariter incumbat alijs spiritualibus, ac temporalibus alimentis vestri vacare negotijs: vnde iudicamus expediens vt viri aliquot ex vobis eligantur, qui expediendis illis sedulo occupentur, vt tanto nos liberius orationi & praedicationi intendamus. *Non est aquum nos derelinquere*

Ho. 329
est vli. in
Epist. ad
Rom.

verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergo fratres vestros ex vobis, &c. Quos constituimus super hoc opus: nos vero orationi, & ministerio, verbi instantes erimus. Diligenter attende (moneat D. Chrylustom.) actionum connexionem, & orationis ac praedicationis reservationem: etenim examine mortuumque proferetur praedicationis verbum, quod nec comitetur, nec praue-ritur. In capite ponunt orationem praedicationi: vt enim haec proficiat, illa necesse est vt praecurrat, & quid

Act. 6.22.

XVIII.

Paulus praedicationis verbum, quod nec comitetur, nec praue-ritur. In capite ponunt orationem praedicationi: vt enim haec proficiat, illa necesse est vt praecurrat, & quid

hoc miramur, quod Praedicatori prius inueniat orare, quandoquidem Apostolo Paulo non satis erat, vt ipse preces funderet sed insuper & auditorum suffragia postulabat & orationes, & non qualemcumque ab eis postulabat orationem, sed feruore, sed vigilijs, sed deuotione commendabilem *Orationi instate, vigilantes in ea in gratia. C. 165. 4. 3* rum actione: orantes simul & pro nobis, vt Deus aperiat nobis os suum sermonis ad loquendum mysterium Christi &c. Vi manifestem illud, ita vt oportet me loqui. Coelestia sunt haec verba: *Orationi instate, vigilantes in ea, orantes simul & pro nobis.* Auditor enim non solum pro se ipso debet orare, vt det illi Deus gratiam recipiendi doctrinam, sed etiam pro praedicatori, vt congrue proponat, dicat & loquatur: *Oportet me loqui.* Vt talia Deus illi verba infundat quae magis sint congrua, vt pectoribus audientium tenacius inhaereant: itaque hoc primum a praedicatori exigitur, vt feruentius vacet orationi. *Aperiet os suum in oratione.*

Quia verò eum impedire, & à Deo separate possunt peccata, statim in principio eorum à Deo flagitet indulgentiam, coram Deo se humiliter prosternat, culpas suas amare debeat, Dei requirat opem, dicatque cum Dauide penitente. *Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis. Ne proiecias me, &c. & Spiritum S. tuum, &c. docebo iniquos vias tuas.* Roget Deum, vt illi benignus assistat, illum comitetur, suamque illi spiritum largiatur Memineris, quod Spiritus S. agnominet praedicatoris: *Feriet Israel.* Quia vt praeteritis diximus diebus: *Michael est Iacob:* cui, cum tanto valeret robore nomen Deus imposuit *Israel:* eius autem fortitudo in feruenti longaque fuit oratione, in qua totam noctem petenti perseverauit telle *Olea: Of. 12. 4.* eius etenim praesidium si tutum erat, vt auferam *XIX.* fratris sui Elai mitigaret voluntatem, quae quae Praedicatoris sibi associatis obuius illi proce- tori liberas debat. De voluntate libera victoria, Dei tantum peccato- potest obtineri subsidio: cui proprium esse conce- rù impu- ditimus, operari in voluntate, eamque mouere & gnat vo- mitigare. Hoc itaque praesidium est praedicatoris, luntates. quod impugnare debet libera peccatorum volun- tates. Ad Deum in oratione confugiati: Et quare? *Si enim Dominus magnus voluerit, spiritus in illi- Eccl. 39. 8* gentia replebit illum, & ipse tanquam umbra mittet eloquia sapientiae suae: quibus tellurem & cœcūdet in tœcundam.